
ПОГЛЕДИ

Чланак примљен 10. 1. 2005.
УДК 781.07 (48)

Андерс Бејер

НАШ САН О САВЕЗУ¹

Нашта људи из балканских држава помисле када се у разговору помене „нордијска музика“? Можда на неколико чувених композитора или светски познатих извођача или на симбол бронзаног „лура“ или, евентуално, на народну музику која се изводи на необичним инструментима. Чак и ми који живимо у нордијским државама имамо прилично неодређен, да не кажем изненађујуће нејасан појам нордијске музике. Па ипак, трудимо се да извојимо и ближе одредимо различите области у нордијској музичкој култури. Као што је то често случај, било би корисно применити историјски приступ.

У иностранству се свест о нордијској музици већ много година заснива на стереотипној природи тржишног насумичног избора информација које су спорадично прикупљане информативним кампањама. Вероватно сте чули само за неколико имена као што су Григ /Grieg/ (Норвешка), Нилсен /Nielsen/ (Данска) и Сибелијус /Sibelius/ (Финска). Може бити да су музичке институције у нордијским земљама прелубоко укорене у конвенционалне, средњоевропске критеријуме. Другим речима, покушавамо да се такмичимо под туђим условима, у борби за чувена дела, чувене композиторе, оркестре, цене и имена.

Жан-Франсоа Батај (Jean François Battail) често је истицао да Север никада неће тријумфовати у белом свету пуким разметањем „нашим именима“ за која се сматра да их има поприлично, што звучи охрабрујуће. Не, оно што очарава бели свет јесте наша свакодневна култура, оно што је сасвим без премца у односу на друга места. Батај наводи све оне факторе који улазе у састав појма „folkeligheda“, који је тешко превести, али чије је најприближније значење популарна особина, култура...; он помиње folkeuddannelse („народно образовање“), народне покрете, радничку књижевност, сељачку

¹ Текст је резултат сарадње нашег часописа са часописима *Nordic sounds* и *Danish Music Review*.

културу, хуманизам најнижих слојева. И невероватну распрострањеност појма културе у нордијским земљама. Ако бисмо применили ово на свет музике, најинтересантнија ствар коју бисмо могли да пласирамо на тржишта у иностранству биле би делатности у друштвима и клубовима, аматерски музички покрет, традиционални путујући музичари, хорска музика и настава музике коју организује локална управа; пре све ово него класичну, међународну, „подијумску“ културу.

Програм за више образовање у иностранству покрета Народне више школе и други класични народни покрети, као што су раднички покрет, покрет који се залаже за умереност, покрет слободне цркве, сви они су се удружили ради стварања свести о најосновнијим демократским правима. Нордијски појам правде у непосредној је вези с древним нордијским појмовима као што су част и лични интегритет као основе слободе и неприкосновености. Овакво схватање човечности подразумева да су се нордијске земље појавиле као „добри момци“, чије вредности у многим сферама могу да предводе остатак Европе.

Север ужива добар углед у погледу хуманистичких вредности и решења за разне друштвене проблеме. Може се рећи да демократски покрети Севера „сањају“ о позитивним аспектима будућности на темељу чврстог веровања у разум и напредак, заједно с романтичним сном о њиховом уједињењу, заснованом на вековним општим вредностима. Овај сан се може схватити и као напредна рационалност и као реакционарна носталгија, нешто што се такође огледа у послератним кооперативним методама које су се појавиле на пољу музике.

СЕВЕР И ЕВРОПА

У овом општем приказу тврдићемо да прича о Северу није прича о изолацији већ, ма како то банално звучало, о утицају света на Север и његовог одбацивања тог утицаја. Ради проналажења неопходне перспективе у слику се морају увести обрасци из целог света, додуше у позадину, јер дозвољавамо себи да нордијски мотив поставимо у први план. Разумевање контекста је неопходно и од суштинског значаја за било какву дискусију о Северу спрам света у целини, јер су мишљења често опречна. Север се, у суштини, не може замислити без своје сопствене историјске позадине.

Посматрајући историју из птичје перспективе, да тако кажемо, морамо на овом месту рећи да је еуфорични скандинавизам средине XIX века нагрижен до уништења. У то време заиста се могло говорити о неком заједничком циљу, који је спречио појаву националистичких покрета каквих је било на континенту. Али снажних интереса у смислу *реалполитике* у основи скандинавизма као савеза више нема. Сасвим је супротан случај на делу – подлегање искушењима у виду понуда нових партнерстава у најважнијим централноевропским покретима.

Нова политичка ситуација у Европи заиста је једна нова културна/политичка ситуација, због чега је битно рedefинисати однос између нордијске музике и света. Примењује се неколико приступа: „национални приступ“, „провинцијализам“ и „националне особине“. С уже тачке гледишта историје музике, могло би се говорити о музичкој драми јер је доиста улога опере као жанра да одражава и тумачи савремене појаве у музичкој форми. Могло би се говорити о „симфонијском приступу“ – на Северу се још увек компонује релативно велики број симфонија! Да ли то наслеђе Сибелијуса, Свендсена и Нилсена бива доследно само себи? Сигурно постоји низ разлога за покушај да се изразе разлике и додирне тачке између музике нордијских земаља и односа ових земаља према свету у целини.

Заједништво које је постојало у оквиру културне елите на Северу крајем XIX и на прелазу у XX век ствар је прошлости. Данас, они који припадају уметничким круговима и *миљеима* свакако се познају, али никаква даља сарадња не постоји. Више није неопходно познавати дела свих осталих. Међународна авангарда је глобално заснована на компјутеризованој музици: нордијско гледиште било би исувише ограничена перспектива.

Често смо принуђени да признамо да нисмо довољно упознати с новијим репертоаром у суседним државама. Судаћи по броју нордијских дела која фигурирају у општим оркестарским програмима, нордијски савез практично не постоји: удео наших суседа у концертним програмима се смањује у поређењу с историјским, средњоевропским стандардним репертоаром.

Изузетно хваљен „нордијски тон“ суочава се са све већим бројем проблема. Позитивно оријентисани музиколози настоје да га модернизују на конгресима и фестивалима. Они покушавају да осавремене и рedefинишу данас већ отрцани коментар данског композитора Пера Нергарда (Per Nørgard) из 1956. о стању „универзума нордијског ума“, често се спотичући у аргументацији и доносећи спорне закључке. Критичари се питају да ли је ишта остало од савеза осим *сна*.

Ово питање побуђује више одговора уколико одлучимо да издвојимо неке емпиријске податке у вези с извођењима нордијске музике на Северу, као што је то учинио Норвежанин Елеф Несхајм (Elef Nesheim). Резултати до којих је дошао на основу својих бележака вођених од 1979. до 1982. не делују охрабрујуће уколико се Нордијски савез вреднује по томе колико се нордијска музика заправо свира у нордијским државама. Несхајм закључује: „Постигли смо највећи могући парадокс. Она музика која нам је хронолошки и географски гледано најближа постаје најегзотичнија. Музика из нашег сопственог времена и суседних нам земаља прети да постане реткост.“ И даље је музика стара неколико векова и пореклом из Немачке, Аустрије и, у извесној мери, Француске та која преовладава на концертним програмима у нордијским државама.

Али, зашто уопште улагати било какав труд да се пронађу нордијске везе? Зато што, историјски гледано, постоје претходни случајеви који би потврдили њихово постојање. Ако постоји нека тачка у којој се нордијске државе спајају у погледу узајамне независности, то су културне додирне тачке, у извесној мери језик, религија и донекле духовне везе. Обично појам „нордијства“ узимамо здраво за готово. Упркос разликама између нордијских држава, ми их сматрамо јединственом целином која се разликује од осталог света.

Ово локално виђење одражава се и потврђује у слици коју други имају о нордијским земљама, а које се обично споља сматрају егзотичним, с неукротивим пејзажима који утичу на нордијске народе јер они зависе од природе, што није део слике коју европска цивилизација има о себи. Али, користећи се нордијским терминима, унутрашња и спољашња природа не подразумевају извесну „природност“ која је мање или више природна него на било ком другом месту. Може се рећи да је „нордијство“ израз специфичне културе и специфичног погледа на свет. Можда би се могло рећи да је нордијски тип друштва и начина живота, иако се не може дефинисати, ипак стваран. Можда је то онај исти појам „нордијства“, заснован на историјским, политичким и културним подструктурама на којима је утемељен Север. Овај начин живота није најгора полазна тачка за предстојећи и неизбежан процес интеграције у оквиру Европе.

НОРДИЈСКЕ МРЕЖЕ

Не морамо много путовати по нордијским државама да бисмо открили да нам је потребно да имамо нешто да кажемо једни другима. Ми градим институционалне мреже које нуде путовања преко групних карата. Кад год смо успешни, као што јесмо, у постизању да музика функционише у интернордијском оквиру, добијамо финансијска средства из званичних фондова, такозваних „нордијских средстава“. Оно што се не може остварити на националном нивоу, може се постићи кроз савез с другим нордијским државама.

Не може се погрешно протумачити сигнал у музичком свету када нордијске земље покрећу удружене кампање као што су *Nordiske Musikdage* (Нордијски музички дани) и *Ung Nordisk Musik* (Млада нордијска музика) и медијски изузетно пропраћене промотивне кампање нордијске уметности и културе као што су *Scandinavia Today* (Скандинавија данас) у САД и *Bajo la Estrada Polar* (Испод поларне звезде) у Шпанији (ове јесени Нордијски савет министара изабрао је западни Балкан за подручје културне жиге) или када додељују награде, као што су награде Нордијског савета за музику и књижевност. Изгледамо пристojно када смо у чопору. Добра видљивост нас држи на окупу. Ово се такође односи на став Севера према Европи. А у белом свету, далеко од Севера, уметност и културу наше мале енклаве северних држава често спајају и третирају као целину. Посматрано с другог континента, уметничке понуде на Северу често личе једна на другу. То је само последица по-

вршне процене, али може ли бити и трунке истине у томе? У сфери музике нарочито странци придају значај улози коју има поменути нордијски тон у нордијском музичком речнику, „северна светла“ у нордијском сликарству или лиризам инспирисан природом у нордијској поезији.

Међутим, у основи таквих површних приступа постоје области у којима можемо уочити обрасце појмова и ставова који чине нордијску културу. Ово су начини на које управљамо нашим заједничким животом, начини који измичу свакој дефиницији. Ми користимо културу пре као нешто чиме се бавимо на интуитивном нивоу него као нешто о чему имамо јасно поимање. То значи да се културом бавимо *изнутра ка споља* а не *споља ка унутра*.

Зато морамо тражити заједничке културне везе између редова, иза речи, упоредо с деловањима. Открићемо нордијски идентитет пратећи трагове који прожимају прошло и садашње време.

ФИНСКА КАО ЗЕМЉА ПРЕДВОДНИЦА

Свака се земља мора суочити са својим изазовима и проблемима. Узорна решења и сагледавања будућности која важе за једну земљу ретко се могу применити на неку другу. Развоји се јављају на махове: потпуно неочекивано култура и културне институције дате земље изникну готово изнебуха. Финска и фински културни живот су савршен пример за то. Још почетком прошлог века у Финској су уочене предности подржавања и промовисања уметничке елите. До краја педесетих Финска је отплатила ратну одштету Совјетском Савезу. Фински парламент је одлучио да новац који је сад могао слободно да се користи употреби у културне сврхе. То је довело до свеобухватних државних дотација музичкој заједници, тако да је нова генерација музичара и композитора одрастала у окружењу на које је активан културни живот имао велики утицај. Ови људи су наставили одлучну политику и традицију давања знатних новчаних средстава култури за будуће генерације.

Та политика је ускоро уродила плодом. Током седамдесетих и осамдесетих године прошлог века свет је упознао богату музичку заједницу која је, што се тиче средстава и уметничког потенцијала, прилично башила у засенак остале нордијске државе. Финска је била једина нордијска земља која је могла дати музичаре и композиторе који су стекли озбиљна признања изван Севера. То је био резултат тежње да се створе залихе талената. То је, такође, значило да се Фински симфонијски радио-оркестар обавезао да ће укључити велики део нове, финске музике у свој репертоар; да радио већим делом емитује претежно нову финску музику; да оперске куће у Хелсинкију и Савонлини редовно изводе нову финску музичку драму. На пример, на позорници Финске народне опере у Хелсинкију скоро су 300 пута изведена *Последња искушења (Viimeiset Kiusaukset)* Јонаса Коконена (Joonas Kokkonen).

Због осиромашења државног буџета у Финској крајем XX века дошло је до редукција у свим секторима, укључујући и културу и уметност, које сада морају да пронађу алтернативне изворе прихода. Упркос економском паду, ипак су успели да отворе нову велику оперу у Хелсинкију 1994. године.

Последица ових настојања јесте успех нове финске музике у народу, која је постала национална ствар. А фински композитори, музичари и музички научници били су у могућности да се пореде с међународном авангардом. Због свог географског положаја на периферији Европе, Финска је била принуђена да делује „на међународном нивоу“ како би привукла пажњу.

ШВЕДСКЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ

Музички свет у послератној Шведској развио се у изузетно професионални систем. Као и у другим нордијским земљама, и у Шведској је финансиран делимично путем дотација из државних извора као што су државни и општински органи који морају да испуне културно-политичке обавезе, а делимично кроз дотације из пословне, приватно финансиране музичке заједнице. Као и на многим местима, ово потоње има стварну моћ због богатства средстава и медијског интересовања.

Шведски радио (Sveriges Radio) и Шведски концертни институт (Svenske Rikskonserter) данас заузимају значајно место у музичком свету Шведске. До 1933. Радио Шведска је имао монопол у етру, али данас мора да се такмичи не само с међународним радијским и телевизијским каналима, већ и са националним станицама. Овај образац се понавља у свим нордијским земљама. Техничка средства су ослабила државне монополе над бескрајним медијским учинком који је често једноличан и условљен трендовима, упркос целој причи о разноврсности и слободи.

Утицајне интересне групе утичу на структуру музичког живота у Шведској. Међу најважнијима су FST (Савез шведских композитора) и SKAP (Шведски композитори популарне музике), који су се повезали како би основали удружење ауторских права STIM (Међународни биро шведских музичара). STIM је 1965. године основао шведски музички информативни центар *Svensk Musik*, који има на располагању око 10% свих ауторских хонорара од музичких извођења у Шведској (1994. године то је износило 13 милиона шведских круна). Овај новац се користи за потребе шведских композитора и музичких издавача. Центар такође добија државну дотацију од два милиона круна као и одговарајућу суму од продаје плоча, партитура и изнајмљивања материјала.

У Шведској постоји барем 11 симфонијских оркестара које финансира држава и око 80 аматерских симфонијских оркестара широм земље. Целокупан аматерски музички сектор у Шведској, у којем има велики број активних учесника, истиче се као нешто сасвим јединствено, негујући различите жанрове. Као противтежа званичном и комерцијалном музичком животу у Шведској, ту су народни покрети чији корени сежу до краја XIX ве-

ка, а који имају приличан утицај на шведску заједницу. У овом контексту морамо поменути целокупну организацију хорске музике у Шведској, где је око 200.000 чланова организовано у осам различитих хорских удружења. Хорски покрет у Шведској има јаку традицију и блиско сарађује с другим нордијским земљама. Готово пола милиона Швеђана (шест одсто становништва) редовно пева у хору.

НОРВЕШКИ МУЗИЧКИ СВЕТ

Као и у другим нордијским земљама и музички свет Норвешке се финансира и из јавних и из приватних фондова. Грубо говорећи, у надлежност система јавних дотација спадају три подручја -- држава, покрајине и општине. Норвешка има свеобухватан задатак јер се велики број малих заједница простире на великој територији, отежавајући остваривање развоја. Па ипак, норвешка културна политика сматра да је веома важно да све групе становништва добију прилику да развију своје таленте без обзира на географске, друштвене или финансијске факторе.

Држава је надлежна за финансирање институција којима је преко потребна новчана помоћ, као што су Норвешка опера, симфонијски оркестри Осла и Бергена, национални концерти, NRK, збирке, музеји, више образовање, школарине и стипендије. Држава такође дотира фестивале, ансамбле и разне организације.

На регионалном нивоу *fylkene* или покрајине надлежне су за културне промоције, било да су у питању симфонијски оркестри, музичари или фестивали. Као најмање јединице, општине су надлежне за тзв. музичке школе, вид ваннаставних *конзерваторијума* локалне управе, којих има око 300 (на 400 општина у Норвешкој).

У сфери музичког образовања Норвешка је раније била ограничена несташицом стручњака и тек је последње две деценије значајније напредовала на институционалном нивоу. Када је 1973. саграђен *Musikhøgskole* (Музички колеџ) у Ослу, временски се подударајући са експанзијом шест *конзерваторијума* и универзитетске музичке наставе, уметничко образовање и школовање добило је оквири који су данас потпора важним институцијама у норвешком музичком животу.

Најзад, традиционално школовање у оквиру европске уметничке музике допуњено је читавим спектром нових могућности у истраживању електроакустичке музике. У студијима Норвешке мреже за технологију, акустику и музику (NoTAM) на универзитету у Ослу можете се бавити музиком користећи најновија достигнућа хардвера и софтвера. NoTAM је дужан да стимулише и координира активности у оквиру четири најважније области: композиције, истраживања и развоја, наставе и промовисања.

Као и у другим нордијским земљама аматерски музички свет у Норвешкој обухвата мале и велике организације чији музички развој датира из XIX века. Данашње аматерске организације под покровитељством су Норвешког музичког савета (Norsk Musikkred). Савет броји 26 чланица, са преко 370 хиљада активних појединачних чланова.

Када су у питању музичка сазнања, Норвешки музички информативни центар (Norsk Musikkinformasjon) делује као централно посредничко тело, обављајући велики број различитих функција у музичком свету. Ова институција основана је 1978. године на захтев Норвешког удружења композитора (Norsk Komponistforening) с циљем да одговори на потребе за сазнањима о норвешкој музици како у Норвешкој, тако и у иностранству. Око 200 норвешких композитора предало је своје рукописе у МИЦ, што је једно од многобројних блага која овај центар чине тако значајним архивом.

ПОД КРОВОМ СЕВЕРА

Како је XX stoleће одмицало, културно окружење на Исланду било је карактерисано привлачењем и одбијањем. Привлачење зато што је комуникација са спољним светом потребна да би се одржала веза с другим срединама које нуде свежу инспирацију. Такође можемо уочити да су исландски композитори доста путовали у иностранство ради студирања. Одлучност да се прихвати међународна оријентација типично је исландска особина. С друге стране, пак, међу Исландљанима постоји једна изразито националистичка црта, посебно у контексту расправа о страним утицајима.

Историјска свест на Исланду и одлучност да се на најбољи могући начин искористи културно наслеђе које се преносило кроз саге, на пример, добро су познате, што се може видети из великог успеха опере композитора Хаукура Томасона (Haukur Tómasson) *Гудрунина четврта песма (Gudruns 4 sang)* из 1996. године, засноване на старим исландским песмама едама. Ово дело је добило музичку награду Нордијског савета 2004. године.

Јон Лајфс (Jón Leifs) био је први исландски композитор који је дао свој допринос расправи о естетици, како својим писањем, тако и музичким комадима с националним призвуком. У својој књизи *Islands Künstlerische Anregung* из 1951. године он пише о европској култури поредећи је с нордијском. Аутор се нада поновном открићу нордијске културе, која на Исланду опстаје још од XIV века. Фасцинантан је и податак да се савремени исландски језик говори на мање-више исти начин као што су га говорили норвешки досељеници пре 1100 година.

Током тридесетих година XX века на Исланд су долазили музичари и учитељи из иностранства. Ту су се настањивали, доносећи са собом свежу инспирацију, посебно с европског континента. Нови Исланд је тако дошао под утицај естетике позног романтизма и раних модернистичких покрета средње Европе.

Градски оркестар (Reykjavik Byorkester) основан је 1925. године, а пет година касније исландски радио. Филхармонијско друштво (*Tynlistarfélagid*) основано је 1932. године и убрзо постало покровитељска организација многим музичким институцијама, укључујући и Конзерваторијум у Рејкјавику. Управљало је малим оркестром, док се напоскон 1950. нису стекли услови за оснивање Исландског симфонијског оркестра.

Оснивање Исландског симфонијског оркестра очигледно је представљало корак унапред у промовисању музике на Исланду. Репертоар оркестарске музике могао се проширити у складу с подизањем стандарда оркестара. Данас се оркестар може похвалити сјајним солистима који имају међународне каријере, а има и велики број музичких издања, са добрим каталогом снимака нордијске музике.

Удружење композитора Исланда 1968. године започело је процес организовања музичког информативног центра на Исланду. Са 265.000 становника свакако да овај центар не ужива исту количину новчаних средстава као његови нордијски пандани. Центар поседује информације не само о класичној исландској музици, већ и о цезу, року и народној музици. Он такође има архив од 3.000 наслова исландске музике, а његова продукцијска кућа ИТМ (скраћеница исландског МИЦ-а) издаје плоче.

ДАНСКИ МУЗИЧКИ СВЕТ

Понос данске културне политике представља закон који је донела скупштина, а који се односи на музику, и сматра се да је први те врсте у свету. Закон о музици донет је 1976, 15 година пре него што је уопште успостављено Министарство за културу. Октобра 2001. дански музички живот прославио је 25-годишњицу Закона о музици, који је имао велики утицај на развој данске музике. Сврха овог законског акта била је да обезбеди апарат за подстицање развоја музике. Расправе о култури далеке 1960. године углавном су анализирале елитно спрам популарног и авангардно спрам аматерског.

Појам културе се постепено ширио, да би на крају обухватио све – од високе уметности до опуштајућих активности слободног времена. Зарад културне демократије нико није смео бити занемарен. Култура за људе. Министарство за културу је 1995. године објавило своје последње тумачење културе: *Дански културни модел: приказ једне политичке идеологије*. Опис данске културе, протеклог искуства и могућих иновација дат је у 18 књига. Једно од мишљења изложених у овом приказу јесте да би стваралачка уметност требало да има повољнији пријем. Уметницима чије уметничко дело води унапред требало би дати веће признање и бољу подршку.

Промотивни фронт у Данској последњих година доживљава промене. Од Музичког информативног центра се очекује да промовише данску музику у земљи и иностранству, али услед нове културне структуре музичке

информације више немају ону исту улогу, те је особље знатно смањено. Нова културна структура се заснива на моделу Уметничког савета: сви облици уметности су окупљени под покровитељство једне институције – Данске Агенције за културу (Kunststyrelsen). То је административна јединица у надлежности Министарства за културу. Ова агенција контролише финансијску помоћ коју држава обезбеђује за уметнике и уметничке делатности, помоћ коју одобрава (углавном) Уметнички савет и Фондација за уметност.

Данска Агенција за културу води програме међународне културне размене Министарства за културу и Министарства спољних послова, а управља и непрекидном културном разменом између Данске и других земаља на пољу књижевности, музике, позоришта и визуелне уметности. Агенција такође пружа разне врсте услуга и стара се о књиговодству и рачуноводству низа организација које су под покровитељством Министарства за културу.

НАТРАГ НА СЕВЕР

Прихватајући гледиште већ поменутог Жан-Франсоа Батаја, дајемо кратак преглед, уз неколико запажања које углавном важе за цео Север:

- аматерски музички покрет је добро организован и напредује;
- волонтерска музичка настава за децу у општинским „музичким школама“ је (или је била) широко распрострањена, стварајући темељ за нове генерације музичара на елитном, аматерском као и на нивоу љубитеља музике;
- држава је преузела на себе одговорност како за аматерске, тако и за елитне нивое, а музика се сматра саставним делом васпитног и друштвеног одгоја грађана;
- државе развијају и унапређују различите локалне традиције, при чему бројне летње фестивалске игре и музички фестивали привлаче међународну пажњу.

Појава својствена Северу јесте једногласност у општем културном приступу, као и одговорност државе за културу. Ово важи како за садржај докумената културне политике, тако и за чињеницу да су реформе уведене готово истовремено у свим нордијским земљама.

Доиста, треба напоменути да у нордијским земљама, у свету музике, постоји фина мрежа између институција, без обзира на променљиво политичко небо. Није неразумно описати је као нешто јединствено јер тако висок степен интеракције не постоји у другим облицима уметности.

Да бисмо добили кратак приказ могућности паннордијских иницијатива, може нам послужити књига *Nordiska samarbetsorgan*, коју је објавио нордијски Савет министара. Она показује да постоји доказ о импресивном броју односа између нордијских земаља. На пољу музике могу се одједном

видети унутрашње институције нордијских земаља и интернордијске институције у НОМУС каталогу (www.nomuskatalogen.org) који издаје одбор НОМУС-а под покровитељством нордијског Савета министара. Импресивна је и мрежа надлежних организација, часописа и органа за билатерално финансирање, заснованих на Нордијском савезу.

Након раније поменутог скандинавизма XIX века расло је неповерење међу нордијским земљама, које је достигло врхунац у натегнутом савезу Шведске и Норвешке негде почетком XX века. Међутим, током XX века осећај узајамне сличности постепено је јачао и притисак да се развијају интернордијски пројекти. Овај развој је добио замањак после Другог светског рата. Док се нису успоставили званични послератни нордијски односи, Нордијска удружења (*Foreningerne Norden*) су одиграла важну улогу посредника између ових земаља.

Као саставни део овог партнерства, Нордијски савет је основан 1952. године као посредник између нордијских скупштина и влада. На нивоу влада нордијски Министарски савет основан је 1973. године. Ова тела се баве паннордијским интересним сферама. Финска се укључила 1955. године. Данска и финска делегација обухватају делегације Фарских острва, Гренланда и Аланских острва. Савет, који се састоји од 87 бираних чланова, има иницијативну и саветодавну функцију, као и надзорну и подстрекачку улогу у нордијском савезу.

Нордијски савет министара основан је 1971. године као заједничко тело ради повезивања влада нордијских земаља. Савет министара износи предлоге на седницама Нордијског савета, извршава његове препоруке, извештава га о исходу заједничких подухвата и, што је најбитније, управља пословима у различитим секторима. Државни министри имају свеобухватну надлежност над заједничким улагањима и координирају радом Нордијског савеза и његовог Одбора. Савет министара се састаје у различитим саставима, као на пример свих пет министара за културу, свих пет министара за животну средину итд., у зависности проблема.

Кад је посреди музика, одређени паннордијски пројекти традиционално добијају међународну подршку. У њих спадају *Нордијски музички дани* (*de Nordiske Musikdage*), које наизменично приређују земље чланице Нордијског савета композитора од 1988. године. На основу све већег партнерства између удружења композитора нордијских земаља у првој половини XX века, одлучено је да Нордијски савет композитора постане сталан форум Нордијског савеза. Фестивалу *Нордијски музички дани* годинама се замерало да је друштвени програм за ретко извођене композиторе, пре него фестивал с високим уметничким тежњама. Протеклих година у овим нордијским круговима уочена је потреба за снажним уметничким профилем како би се могло такмичити с новим музичким фестивалима који фаворизују интернационализам. Тако су у јесен 2002. године Нордијски музички дани

Magma одржавани у Берлину, како би се направило нордијско упориште у Европи, а савремена музика учинила видљивијом и изван Скандинавије.

Такође смо сведоци да не само стални одбори, као што су Нордијска фондација за културу (*Nordisk Kultufond*) и одбор НОМУС, већ и утицајне институције којима су потребна средства као што су Нордијска кућа у Рејкјавику, *Torshavn* и нордијске институције у Мариехавну и Нууку, говоре о одлучности да се уложи много средстава у Нордијски савез.

НОМУС (www.nomus.org), који смо већ помињали, јесте одбор за уметност, а чине га представници нордијских земаља у надлежности Нордијског савета министара. У сарадњи с Нордијском фондацијом за културу и сектором за културне пројекте у иностранству, нарочито у Нордијском савету министара, НОМУС пружа финансијску подршку музичким активностима на Северу. За разлику од Фондације, али слично другим одборима који се састоје од стручњака, одбор НОМУС је група професионалаца са темељитим познавањем различитих жанрова. С уже музичке тачке гледишта, ова група професионалних стручњака има значајан утицај у оквиру Нордијског савеза.

На пољу информација музички свет на Северу скоро је на истом нивоу као његови институционални пандани у Европи. Свих пет нордијских држава имају музичке информативне центре који међусобно сарађују на заједничким пројектима кад год је потребно, на пример у вези с промовисањем музике у ненордијским земљама. Одавно је прихваћено да је као усамљени глас свака нордијска земља практично изгубљена у великом свету медија. Скандинавија, пак, звучи истовремено и егзотично и познато.

Људима који живе далеко од нордијских географских ширина тешко је да направе разлику између појединих нордијских земаља, неки чак грешећи код земаља и главних градова. Овај податак представља неоспоран изазов онима чији је задатак да промовишу нордијску уметност и културу у свету. Пласирање музике нордијских земаља не предузима се само на националном нивоу, већ и на нивоу Нордијског савеза. Може се рећи да су музички информативни центри оваплоћење Нордијског савеза, захваљујући чијим иницијативама се ствара чврст и повезан свет музике на Северу.

Превео Душан Забрдац